

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV
Z LITERÁRNEJ TVORBY**

BRATISLAVA 2008

CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Hlavným poslaním predmetu literárna tvorba je podnecovať vlastnú tvorbu žiakov, jej prezentáciu a kolektívne hodnotenie žiackej tvorivosti, viesť ich k schopnosti umelecký text nielen spontánne vytvoriť, ale ho aj následne dotvárať, domýšľať a upravovať na základe vedomostí o literárnych druhoch, žánroch a formách.

Počas štúdia sa má žiak naučiť konfrontovať svoje vedomosti z prozódie a verzológie s možnosťami ich praktického použitia v jednoduchých literárnych útvaroch básnických, prozaických i dramatických.

V rámci možností sa má žiak aktívne zapájať do literárnych súťaží školských, regionálnych a celoštátnych.

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY Z LITERÁRNEJ TVORBY

Literárna tvorba ako učebný predmet formuje individuálne vnímanie literárneho diela v jeho špecifickosti ako nenahraditeľnej formy odrazu skutočnosti vo vedomí človeka, ktorá sa líši od iných druhov umenia a jej cieľom je overenie, do akej miery sú získané vedomosti a zručnosti naplnením učebných osnov.

Na maturitnej skúške má žiak demonštrovať znalosť základných teoretických poznatkov z poézie, prózy a drámy v rozsahu učebných osnov a v súlade s časovo – tematickými plánmi predmetu.

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov obsahujú 23 tematických celkov učiva.

1. Literatúra ako druh umenia

- Realita a fikcia.
- Autor a čitateľ literárneho diela.

2. Kompozícia literárneho diela

- Makrokompozícia a jej zložky.
- Narácia, ja rozprávania, on rozprávania.
- Pretransponovanie rozprávača (nácvič).
- Opis, charakteristika, úvaha a ich využitie.
- Precvičovanie v príbehu.
- Mikrokompozícia a jej zložky.
- Priama reč, nepriama, polopriama, nevlastná priama reč.
- Nácvič a pretransponovanie.
- Symetrický a asymetrický dialóg.
- Precvičovanie v príbehu.

3. Štruktúra literárneho diela

- Téma a čas v literárnom diele.
- Fabula a subjekt.
- Pretransponovanie fabuly do subjektu.
- Inverzia, príslovie, porekadlo, aforizmus.
- Využitie slangu a dialektizmov v texte (nácvič).
- Anafora, epifora, epizeuxa, pleonazmus, palindrom.
- Využitie pri praktickom nácviču.

4. Príznačkové štylistické prostriedky

- Inverzia, príslovie, porekadlo, aforizmus.
- Využitie slangu a dialektizmov v texte (návčik).

5. Opakovacie figúry

- Anafora, epifora, epizeuxa, pleonazmus, palindrom.
- Využitie pri praktickom návčiku.

6. Vetné a rečnícke figúry

- Využitie elipsy, polysyndetonu, asyndetonu, klimaxu, antiklimaxu, oxymoronu, apostrofy.

7. Trópy, druhy trópov

- Princíp tvorenia trópov.
- Metafora, epiteton, prirovnanie, personifikácia, irónia.
- Praktický návčik použitia trópov v texte.

8. Komunikácia v texte

- Entropia a redendancia, spätná väzba.
- Jazyková a estetická štruktúra textu.

9. Literárne súťaže

- Možnosti publikovania vlastných prác.
- Literárne časopisy.

10. Rytmus a metrum

- Eufónia, intonácia voľného verša.

11. Veršové systémy

- Sylabický a sylabotonický veršový systém.
- Tvorba s využitím jednotlivých systémov.
- Návčik na danú tému – jesenná nálada.

12. Rým, druhy rýmu

- Jednotlivé druhy rýmu, rýmová asonancia.
- Využitie hry na básnikov.
- Návčik využitia rýmu v texte na voľnú tému.
- Básnický preklad, pokus na základe doslovného prekladu.

13. Voľný verš

- Princíp tvorby voľného verša.
- Členenie voľného verša.
- Básnické pásmo – praktický návčik.
- Využívanie asociačných postupov.

14. Piesňové texty

- Ľudová pieseň – tvorba textu, paródia.
- Populárna pieseň, zásady tvorby textov.
- Návčik, tvorba piesňových textov, využitie refrénu.

15. Básnické formy a strofy

- Prehľad o základných strofách.

- Nácvič sonetu.
- Tvorba akrostichonu.

16. Klasické lyrické žánre

- Prehľad o jednotlivých žánroch.
- Nácvič príležitostnej básne.
- Pokus o tvorbu epigramu.
- Báseň v próze – nácvič.

17. Novšie lyrické žánre

- Prehľad o jednotlivých žánroch.
- Tvorba básnického životopisu.
- Pokus o blues.
- Vytvorenie kaligramu.

18. Východiskové žánre súčasnej epiky

- Náčrt poviedky, novely.
- Pokus o schému na základe postáv, prostredia, konfliktu, časových rovín.
- Tvorba komixu.

19. Literárny systém a literárne podsystémy

- Populárna, dobrodružná, sci-fi literatúra, dievčenský román, literatúra pre deti a mládež.
- Tvorba sci-fi poviedky.

20. Vznik a vývin divadla

- Dráma a jej žánre.
- Nácvič dialogickej reči.
- Východiskové dramatické žánre.

21. Súčasné dramatické žánre

- Prehľad najznámejších súčasných žánrov.
- Skeč, gag, kabaret, estráda, absurdná dráma.
- Nácvič kabaretu

22. Rozhlas, televízia, film

- Princípy tvorby scenárov.
- Rozhlasová poviedka- nácvič.
- Pokus o filmový či televízny scenár.

23. Rozprávka

- Ľudová a autorská rozprávka.
- Tvorba modernej rozprávky.

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY Z LITERÁRNEJ TVORBY PRE ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

Literárnu tvorbu ako voliteľný predmet by si mali zvoliť žiaci, ktorí zvládnu cieľové požiadavky v plnom rozsahu. Požiadavky smerom k úprave cieľových požiadaviek môžu byť len technického charakteru.

Žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci so špecifickými poruchami učenia alebo správania

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s pervazívnymi vývinovými poruchami (s autizmom)

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.